

Η συμβολή της ελληνικής γλώσσας στη διαμόρφωση της διεθνούς επιστημονικής ορολογίας

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

ansym@lit.auth.gr

Ημερίδα - Αθήνα 7/11/2013

«Οι εθνικές γλώσσες και η ορολογία
στην ανώτατη εκπαίδευση, στην επιστήμη και στην τεχνολογία»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **0. Εισαγωγή**
- **1. Τι θεωρείται ελληνικό;**
- **2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο**
- **3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των
ευρωπαϊκών γλωσσών**
  - 3.1 ΑΕ σχημ. στοιχεία σε σημασιολογικά-ετυμολογικά
ζεύγη
  - 3.2 ΑΕ σχημ. στοιχεία, προθήματα, επιθήματα
  - 3.3 Κανόνες Κατασκευής Όρων
- **4. Γιατί η ΑΕ ανέλαβε το ρόλο αυτό;**
- **5. Επίλογος**

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Ο **Ξενοφών Ζολώτας** (26 Σεπτεμβρίου 1957) ως αντιπρόσωπος της Ελλάδας εκφώνησε ενώπιον του ΔΝΤ έναν λόγο που προκάλεσε παγκόσμια αίσθηση.
- Η δομή του λόγου του: αγγλική
- Το λεξιλόγιο: από την ΑΕ.
- Αναδεικνύεται ο ουσιαστικός ρόλος της ελληνικής στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών γλωσσών.

Λόγος Ξ. Ζολώτα

Kyrie,

I eulogize the archons of the Panethnic Numismatic Thesaurus and the Oecumenical Trapeza for the orthodoxy of their axioms methods and policies, although there is an episode of cacophony of the Trapeza with Hellas.

With enthusiasm we dialogue and synagonize at the synods of our didymous Organizations in which polymorphous economic ideas and dogmas are analyzed and syntherized.

Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch. But, to my thesis we have the dynamism to program therepeutic practices as a prophylaxis from chaos and catastrophe.

In parallel a panethnic unhypocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic.

I apologize for my eccentric monologue. I emphasize my eucharistia to your Kyrie to the eugenic and generous American Ethnos and to the organizers and protagonists of this Ampitctyony and the gastronomic symposia.

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- **Αναγέννηση** -- : οι γάλλοι, άγγλοι, γερμανοί λόγιοι, για να ανταποκριθούν στον αυξανόμενο αριθμό νέων εννοιών, προστρέχουν στις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες για να αυξάνουν το λεξιλόγιό τους.
- Έτσι η **δομή** των ευρωπαϊκών γλωσσών μπολιάστηκε με:
  - νέα ΑΕ στοιχεία
  - νέους κανόνες αντίγραφα των κανόνων της ΑΕ.
  - Οι λόγιοι αυτοί είναι ή συμβουλεύονται ελληνοιστές.
  - Π.χ. το αγγλ. ballistics/γαλλ. balistique ‘βαλλιστική’ από το *βάλλω*.

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η επαφή των δυτικών γλωσσών και ιδίως των ρομανικών δεν άρχισε από την Αναγέννηση.
- Προηγήθηκε η σχέση της λατινικής με την ελληνική: δανεισμός **λέξεων** αλλά και **υπολεξικών στοιχείων**

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- Όποια λέξη ή ρίζα παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα μεταγραφής με το λατινικό αλφάβητο, π.χ.
- ΜΙΚΡΟΒΙΟ
MICROBE

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- Από την άποψη της ιστορικής γλωσσολογίας εδώ εντάσσονται πολλές περιπτώσεις:
- Α) μια δυτική γλώσσα δανείζεται απευθείας από την ΑΕ:
  - γαλλ. lobe (14ος αι.) /αγγλ. < ΑΕ λοβός (αφτιού)
  - γαλλ. misogynie (16ος αι.) < ΑΕ μισογύνης
  - γαλλ. encéphale (18ος αι.) < ΑΕ ἐγκέφαλος

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- Β) μια δυτική γλώσσα δανείζεται από τη λατινική, η οποία είχε δανειστεί από την ΑΕ, π.χ.
γαλλ. bulbe < λατ. bulbus < ΑΕ βολβός
γαλλ. phalange < λατ. phalanx < ΑΕ φάλαγξ
γαλλ. colosse, αγγλ. colossus < λατ. colossus < ΑΕ κολοσσός
γαλλ. zone < λατ. zona < ΑΕ ζώνη

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- Γ) μια δυτική γλώσσα κατασκευάζει μια λέξη δανειζόμενη στοιχεία (όχι λέξη) από την ΑΕ, π.χ. γαλλ. *microbe* ‘μικρόβιο’ < ΑΕ *μικρός, βίος*
- γαλλ. *dynamomètre* / αγγλ. *dynamometer* ‘δυναμόμετρο’ < ΑΕ *δύναμις, μετρώ*

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- **Διεθνισμοί**
- Επειδή εμφανίζονται με παρόμοια μορφή και ίδια σημασία σε πολλές γλώσσες, από ετυμολογική άποψη, π.χ. *τηλέφωνο*
- **Διαγλωσσικά ομότυπα (cognates)**
- Από την άποψη της διδακτικής και της ψυχογλωσσολογίας.
- Αποτελούν βασική στρατηγική που διευκολύνει την πρόσληψη επιστημονικού κειμένου καθώς και τη διδακτική του επιστημονικού λόγου και της ορολογίας.

1. Τι θεωρείται ελληνικό;

- **Αντιδάνεια**

Λέξεις που επιστρέφουν στην ελληνική αλλαγμένες ως προς τη μορφή και τη σημασία:

- *κωνωπεῖον* ‘κουνουπιέρα’ > λατ. *conopseum* > αρχ. γαλλ. (12ος αι.) *conopé* > γαλλ. *canapé* > ΝΕ *καναπές*
- *βαλανεῖον* > λατ. *balnēum*, *balnĕum* > ιταλ. *bagno* > *μπάνιο*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- Από θεματική άποψη τα δάνεια από την ΑΕ είναι όροι που ανήκουν στο ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο (όχι στο γενικό λεξιλόγιο).
- Οι όροι αυτοί προϋποθέτουν διδάσκοντα και διδασκόμενους και συνδέονται με σπουδές και διδασκαλία, π.χ. *Ακαδημία/ Académie, Λύκειο/ Lycée, βιβλιοθήκη/ bibliothèque.*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **Ονόματα επιστημών:**
- *Αγρονομία, αρχαιολογία, αρχιτεκτονική, αστρονομία, βιολογία, γεωγραφία, γεωλογία, γεωμετρία, εθνολογία, επιστημολογία, ηθική, θεολογία, ιστορία, λογική, μαθηματικά, μηχανική, μουσική, οικονομία, οικολογία, πολιτική, ρητορική, τεχνολογία, τοπογραφία, φιλολογία, φιλοσοφία, φυσική, χημεία, ψυχολογία*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό Λεξιλόγιο

- **1. Ιατρική:** σύμπτωμα, διάγνωση, θεραπεία, κλινικός, διαιτητικός, δόση, σύριγγα, υγιεινή, διαγνωστικός
- **Ανατομία:** αμυγδαλή, αορτή, απόφυση, αρτηρία, γάγγλιο, γαμέτης, γλωττίδα, διάφραγμα, εγκέφαλος, ενδοκάρδιο, επιδερμίδα, ζυγωματικός, ηπατικός, θάλαμος, θυρεοειδής, θώρακας, ίριδα, καρωτίδα, κόκκυξ, κόλον, κοτύλη, κύστη, λαβύρινθος, λάρυγγας, μασητήρ, μαστοειδής, μεμβράνη, μετακάρπιο, μετατάρσιο, μήνιγγα, μηνίσκος, νεύρο, οισοφάγος, όργανα, πάγκρεας, παραθυρεοειδής, περικάρδιο, περιόστεο, περιτόναιο, περόνη, πόρος, προστάτης, πυλωρός, σκελετός, σπέρμα, σφιγκτήρας, τραχεία, τύμπανο, υπόφυση, φάλαγγα, φάρυγγας, χολή, ωμοπλάτη

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό Λεξιλόγιο

- **Ιατρικοί κλάδοι:** αιματολογία, ανατομία, γεροντολογία, γυναικολογία, δερματολογία, ενδοκρινολογία, καρδιολογία, ορθοπαιδική, ριнологία, φυσιολογία, χειρουργική, ψυχιατρική, ψυχοπαθολογία
- **Ασθένειες/συμπτώματα:** αβουλία, αδένωμα, αιμορραγία, άσθμα, ασφυξία, αφασία, βρογχοπνευμονία, γαστρίτιδα, διάστρεμμα, δυσεντερία, δυσλεξία, έκζεμα, ελεφαντίαση, εξάρθρωση, επιληψία, ημιπληγία, θρόμβωση, κάταγμα, κατατονία, κεφαλαλγία, κίρρωση, κυάνωση, κυστίτιδα, κώμα, λευχαιμία, μεγαλομανία, μικρόβιο, νεύρωση, οστεομυελίτιδα, παράλυση, παράνοια, ρινορραγία, σαλπινγίτιδα, σκολίωση, σπασμός, σπληνομεγαλία, σύμφυση, τέτανος, υπερτροφία, υπογλυκαιμία, φίμωση, φοβία, ψωρίαση
- **Θεραπείες:** πρόγνωση/prognosis, χημειοθεραπεία/chemotherapy
- **Φαρμακευτική:** αντίδοτο, τοξικό φάρμακο 'δηλητήριο για βέλη'

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **2. Μαθηματικά:** αριθμός, **γεωμετρία:** κέντρο, περιφέρεια, διάμετρος, χορδή, ευθεία, συμμετρία, παράλληλος, βάση, θεώρημα, σχήμα, διαιρώ - **τριγωνομετρία:** ημιτόνιο, λογάριθμος
γεωμετρικά σχήματα: κύκλος, έλλειψη, εξαγωνο, πολύγωνο, πολύεδρο, κώνος, παραλληλεπίπεδο, κύλινδρος, σφαίρα, ημισφαίριο, τραπέζιο, πυραμίδα, πρίσμα, σκαληνός, υπερβολή
- **3. Φυσική:** μικρόκοσμος, μακρόκοσμος, ατμόσφαιρα, κλίμα 'ΑΕ υποτιθέμενη κλίση της γης προς τους πόλους', ενέργεια, φαινόμενο, άτομο 'άτομος= αδιαίρετος', θερμοδυναμική, ακουστική, ηλεκτρισμός, μαγνητισμός, μηχανική

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **4. Αστρονομία:** χάος, πλανήτης, κομήτης, αστεροειδής, γαλαξίας.
- Ονομασίες αστέρων και πλανητών, π.χ. Παλλάς ‘αστεροειδής’, ή με λατινική ρίζα που όμως αναφέρεται σε θεό της ελληνικής μυθολογίας, π.χ. Καλυψώ, Κέρβερος, Χάρων, Ίκαρος, Πρωτεύς
- Ονόματα πλανητών του ηλιακού μας συστήματος:
  - *Ερμής*   Mercure   ΟΥΡΑΝΟΣ
  - *Αφροδίτη*   Venus   URANUS
  - *Γη*   Terre   ΠΛΟΥΤΩΝ
  - *Άρης*   Mars   PLUTON
  - *Ζευσ*   Jupiter
  - *Κρόνος*   Saturne
  - *Ποσειδών*   Neptune

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- NASA: *astronaute* *αστροναύτης*
- πρώην Σοβιετική Ένωση: *κοσμοναύτης*.
- Γαλλ. (1910 διάδοση 1927): *astronautique*
‘αστροναυτική’ = εξωγήινη πλοήγηση
1928: *astronaute* ‘αστροναύτης’.
- Παράλληλη δημιουργία όρων σε 3
γλώσσες με το ίδιο περιεχόμενο και με
επιλογή των ίδιων/παρόμοιων ΑΕ
στοιχείων.

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό Λεξιλόγιο

- **5. Βιολογία:** έμβρυο, ένζυμο, επιδερμίδα, κλώνος, μεταβολισμός, μίτωση, όργανο, οργασμός, φυσιολογικός
- **Φυτά:** ανεμώνη, αστήρ, γεράνιο, κρόκος, μαργαρίτα, νάρκισσος, ορχιδέα, παράσιτο, σπέρμα, χρυσάνθεμο
- **Ζώα:** βάτραχος, γαστερόποδα, δελφίνι, ελέφας, ζώο, κροκόδειλος, λεοπάρδαλη, πάνθηρ, πίθηκος, πύθων, ύαινα

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **6. Γεωγραφία:** κλίμα, όαση, ορίζοντας, ωκεανός
- **7. Γεωλογία:** επίκεντρο, πέτρα, σεισμός
- **8. Φιλοσοφία/Λογική:** αξίωμα, διαλεκτική, διάλογος, δίλημμα, δόγμα, δογματισμός, εντελέχεια, επικούρειος, ερμηνευτική, θέση-αντίθεση, θεωρία, ιδέα, κριτική, κυνικός, μαιευτική, μέθοδος, ουτοπία, περιπατητικός, πρόβλημα, σκεπτικός, στωικός, συλλογισμός, σύμβολο, σύστημα, φάντασμα, χαρακτήρας

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **9. Φιλολογία:** γράμμα, διάλεκτος, δισύλλαβος, δίφθογγος, έγκλιση, επίθετο, επιφώνημα, κατάληξη, όνομα, μονοσύλλαβος, οξύτονος, υπόταξη, χρόνος, φράση
- **10. Ρητορική:** ανακόλουθο, άπασ (λεγόμενον)/Harax (legomenon), βραχυλογία/brachylogie, ειρωνεία/ironie, αίνιγμα/énigme, επίλογος/épilogue, επεισόδιο/épisode, επίγραμμα/épigramme, επική ποίηση/roésie érique, ευφημισμός/euphémisme, ημιστίχιο/hémistiche, λυρική ποίηση/roésie lyrique, μεταφορά/métaphore, μετωνυμία/métonymie, μύθος/mythe, μυθολογία/mythologie, νεκρολογία/nécrologie, χρονικό/chronique, υπερβολή/hyperbole

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **11. Αθλητισμός:** *Ολυμπιακοί αγώνες, αγώνας, αθλητής, άθλος, γυμναστική, δισκοβόλος, πένταθλο, στάδιο*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό Λεξιλόγιο

- **12. Τέχνες:** (Μούσες, μουσείο), αισθητική
- **Μουσική:** αρμονία, διαπασών, δίσση, ελεγεία, ημιτόνιο, κακοφωνία, κιθάρα, μελωδία, μουσική, πανδαιμόνιο, πεντάγραμμο, προσωδία, ρυθμός, συμφωνία, χορδή, ωδή
- **Θέατρο:** διάλογος, δράμα, θέατρο, κωμωδία, μελόδραμα, μονόλογος, μυθολογία, μύθος, ορχήστρα, πρωταγωνιστής, σκηνή, τραγωδία, χορός, χορογραφία
- **Ζωγραφική:** εικόνα

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **13. Ψυχολογία:** *εσωτερικός διάλογος, έκσταση*
- **Ανθρώπινοι χαρακτήρες–ελαττώματα-αποκλίσεις:**
*είρων-ειρωνεία, κυνικός-κυνισμός, νεκρόφιλος-νεκροφιλία, παιδόφιλος-παιδοφιλία, υποκριτής-υποκρισία
ενθουσιασμός, μελαγχολία, αγοραφοβία*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- **14. Μυθικοί ήρωες και Μεγάλοι άνδρες** (στρατηγοί, φιλόσοφοι, επιστήμονες):
  - *Νάρκισσος (ναρκισσισμός)*
  - *χίμαιρα/chimère*
  - *μίτος της Αριάδνης/fil d'Ariane*
  - *Ηράκλειες στήλες/colonnes d'Hercule*
  - *ευκλείδεια γεωμετρία*
  - *Αχίλλεια πτέρνα/talon d'Achille*
  - *κάδμιο/cadmium*
  - *ταντάλιο/tantale*
  - *νιόβιο/niobium*
  - *σελήνιο/sélénium*
  - *δρακόντεια μέτρα/mesures draconiennes*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- *οιδιπόδειο σύμπλεγμα/complexe d'Œdipe*
- *πλατωνικός έρωτας/amour platonique*
- *ερμαφρόδιτος/hermaphrodite*
- *λακωνικός/laconique*
- *μαυσωλείο/mausolée/mausoleum*
- *μαίανδρος/méandre*
- *μέγαιρα/mégère*
- *μολοσσός/molosse 'σκύλος'*
- *μορφίνη/morphine*
- *πανικός/panique/panic*
- *Πλειάδες/Pléiades*
- *ηχώ/écho.*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

15. Χριστιανική θρησκεία και θεσμοί, Θεολογία:

- *Χριστός, αγγελικός, αίρεση, αποκάλυψη, αποστολικός, βαπτίζω, δαίμων, διαβολικός, εξορκισμός, ερημίτης, ευαγγέλιο, (θεία) ευχαριστία, ζιζάνια, καθολικός, κατήχηση, κατηχούμενος, κοιμητήριο, λειτουργία, μάρτυρας, μυστήρια, νάρθηκας, ορθόδοξος, προσήλυτος, προφήτης, ψαλμός*

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- Επίδραση της ελληνικής και στις **σλαβικές γλώσσες** μετά τις μεταφράσεις του Κυρίλλου και του Μεθοδίου με τη μορφή
- είτε **άμεσων δανείων**, π.χ.
ρωσ. теология 'θεολογία', ρωσ. архиепископ 'αρχιεπίσκοπος', βουλγ. Тана < Θανάσης,
- είτε **μεταφραστικών δανείων** απλών π.χ.
βουλγ. Спас < ελλ. Σωτήρ, ή σύνθετων π.χ.
βουλγ. Blagonést < ελλ. Ευάγγελος.

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- Πόσες είναι οι λέξεις ΑΕ καταγωγής στις ευρωπαϊκές γλώσσες;
- Πάρα πολλές, 30.000 για τη ρωσική και ουκρανική
135.000 για τις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες
Το ερώτημα δεν μπορεί να απαντηθεί με επιστημονική ακρίβεια:
- 1) Το λεξιλόγιο κάθε ζωντανής γλώσσας αποτελείται από μονάδες σε απροσδιόριστο αριθμό, που βρίσκονται σε συνεχή εξέλιξη. Κάθε μέρα δημιουργούνται νέες λέξεις, άλλες εφήμερες και άλλες με προοπτική εγκατάστασης στη γλώσσα.

2. Ακαδημαϊκό και επιστημονικό λεξιλόγιο

- 2) Οι ευρωπαϊκές γλώσσες δε δανείζονται μόνο λέξεις αλλά και στοιχεία, συνεπώς υπάρχει μια δυναμική διαδικασία που δεν επιτρέπει την καταμέτρηση των μονάδων. Π.χ.
- στην ορολογία της νέας επιστήμης του 20ού αι., της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων, συναντούμε όρους που κατασκευάστηκαν σε ξένες γλώσσες με ΑΕ στοιχεία, π.χ. hadron 'αδρόνιο' < ΑΕ αδρός, lepton 'λεπτόνιο' < ΑΕ λεπτός, meson 'μεσόνιο' < ΑΕ μέσος (ανάμεσα).
- Εδώ εντάσσουμε και των δανεισμό από τις ευρωπαϊκές γλώσσες προθημάτων και επιθημάτων της ΑΕ, π.χ. αντι-, -ικός
- Τέλος θα ήταν καλό να καταγραφούν σε ένα λεξικό τα ΑΕ στοιχεία, το καθένα συνοδευμένο με ποικίλες πληροφορίες όπως μορφή, σημασία, τομέας του επιστητού, γλώσσες στις οποίες εμφανίζεται, λ.μ. στις οποίες μετέχει κτλ.

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **Δανεισμός και υπολεξικών στοιχείων** με τη μορφή:
- **A) σχηματιστικών στοιχείων που αποτελούν σημασιολογικό-ετυμολογικό ζεύγος** με άλλη λέξη σε επίπεδο ινδοευρωπαϊκής (doublets), π.χ. ο ΑΕ όρος *κύκλος* αποδίδεται ως *circle/cercle*, αλλά συνυπάρχει το στοιχείο *cycl(o)-*, λ.χ. στα *hemicycle/hémicycle, cyclotron*,
- **B) προθημάτων**, π.χ. ΑΕ *άντι-* > *anti-* λ.χ. *antiatomique*, και **επιθημάτων**, λ.χ. ΑΕ *-ειδής* → *-oïde*, π.χ. *sigmoïde* ‘σιγμοειδής’.
- **Δανεισμός Κανόνων Κατασκευής Όρων**

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **3.1 Αρχαιοελληνικά στοιχεία (ρίζες)**
σε σημασιολογικά-ετυμολογικά ζεύγη
- **ακούω = hear/écouter, ακουστικός = acoustique**
- **άνθρωπος = human being/homme αλλά ανθρωπολογία = anthropology/anthropologie**
- **βιβλίο = book/livre, αλλά βιβλιόφιλος = bibliophile, βιβλιοθήκη = bibliothèque**
- **γη = earth/terre, αλλά γεωμετρία = geometry/géométrie**
- **γωνία = corner/angle, αλλά πολύγωνο = polygon/polygone**
- **δύναμη = force/force, puissance, αλλά δυναμισμός = dynamisme**

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- *βίος* = life/vie, αλλά *biographie, antibiotique, biologie, biotope, symbiose, biodégradable*
- *καρδιά* = heart/coeur, αλλά *καρδιακός* = *cardiaque/cardiac, myocarde, péricarde*
- *κύτταρο* = cell/cellule, αλλά *κυτταρόπλασμα* = *cytoplasm/cytoplasme*, *κυτοτοξίνη* = *cytotoxine/cytotoxin*, *φαγοκύτταρο* = *phagocyte*
- *μορφή* = form/forme, αλλά *πολύμορφος* = *polymorphous/polymorphe*

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **όγκος** = volume, αλλά **ογκολογία** = oncology
- **οίκος** = home/maison, αλλά **οικονομία** = economy/économie
- **όνειρο** = dream/rêve, αλλά **ονειρικός** = onirique/onirico (ιτλ.)
- **όνομα** = nom/noun-name, αλλά **ανθρωπωνύμιο** = anthroponyme, **πατρώνυμο** = patronyme, **συνώνυμο** = synonyme, **ομώνυμο** = homonyme, **τοπωνύμιο** = toponyme, **ψευδώνυμο** = pseudonyme
- **πτερό/φτερό** = wing/aile, αλλά **πτεροδάκτυλος** = pterodactyl/ptérodactyle
- **φως** = light/lumière, αλλά **photosynthèse**, **photographie**, **photocopie**
- **χρόνος** = time/temps, αλλά **χρόνιος/χρονικός** = chronic/chronique

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- 3.2 Αρχαιοελληνικά σχηματιστικά στοιχεία, προθήματα, επιθήματα
- Αριθμητικά
- *mon(o)-* : *monarchie, monothéisme*
- *prot(o)-* : *protozoaire, protéïne*
- *di-* : *diptère, diptyque*
- *tri-* : *trilogie, tricycle*
- *tétr(a)-* : *tétradactyle*

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **3.2 Αρχαιοελληνικά σχηματιστικά στοιχεία, προθήματα, επιθήματα**
- **ἀ-** (στερητικό) ΑΕ > λατ. a- > δυτικές γλώσσες π.χ. γαλλ. anonyme
'ανώνυμος'
ἀχρώματος > δυτικές γλώσσες π.χ. γαλλ. 18ος αι.
achromatique / αγγλ. achromatic
- Από το 18ο αι. σχηματίζει απευθείας γαλλικές λέξεις π.χ.
amoral (αγγλ. amoral), apolitique (αγγλ. apolitical), analphabète,
anachronisme, anaérobie 'αναερόβιος', anesthésie, analgésie, anarchie,
acéphale, asepsie, athéisme, amnésie
- **ἀντι-** > anti- : antiaérien, antiatomique, antipodes
- **αὐτο-** > auto- : autarcie, autochtone, autographe, autonome,
autopsie, automate, autisme, αυτοκίνητο
- **δυσ-** > dys- : dyslexie/dyslexia, dyspepsie/dyspepsia, dysharmonie,
dysenterie/dysentery

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **μετα-** > méta- : métaphysique, métabolisme, métalangage
- **μικρο-** > micro- (≠ macro-, méga(lo)-): microbe, microphone, microclimat, microfilm
- **παν-** > pan- : panoplie, panthéon, pangermanisme
- **πολυ-** > poly- (≠ oligo-/mono-): polygamie, polygone, polyglotte, polygame, monogam
- **συν-** > sy(n)-/sym-/syl-: symbiose, syndrome
- **τηλε-** > télé- ‘μακριά’: télégramme, télécommunications, téléphone, télévision, télépathie
‘τηλεόραση’: téléfilm, télespectateur
- **ύπερ-** > hyper (≠ hypo-): hypernerveux, hypertension

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **-γενής** > -gène ‘που παράγεται’: allogène, homogène, exogène, photogénique
- **-γόνος** > -gène ‘που παράγει’: anxio-gène, cryogène
- **-λόγος, -λογία**: politologue/πολιτειολόγος, spéléologue/σπηλαιολόγος, morphologie/μορφολογία, graphologie/γραφολογία, géologie, zoologie, astrologie, étiologie, théologie
- **-γραφος, -γραφία**: télégraphe/τηλέγραφος, radiographie, typographie, biographie, hagiographie, pornographie, cosmographie, ethnographie, géographie, démographie, scénographie, sténographie, paléographie
- **-ικός**: ηλεκτρονικός, νευρωτικός, πολιτικός
- **-ία**: φιλοσοφ-ία/philosophia/philosophy/philosophie

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **Ιατρική**
- **-ίτις / -ίτιδα** ‘φλεγμονή’: αρθρίτιδα, γαστρίτιδα, κυστίτιδα, νεφρίτιδα, πολιομυελίτιδα
- **-ωμα** ‘όγκος’: αιμάτωμα, καρκίνωμα, μελάνωμα, σάρκωμα
- **Χημεία**
- **-ον** ‘ευγενές αέριο’: αργόν, κρυπτόν
- **Φυσική στοιχειωδών σωματιδίων**
- **-όνιο**: αδρόνιο, βαρυόνιο, δευτερόνιο, ηλεκτρόνιο, καόνιο, λεπτόνιο, μεσόνιο, μιονίο, μποζόνιο, νετρόνιο/ουδετερόνιο, πιόνιο, πρωτόνιο, στρατόνιο, υπερόνιο, φερμιόνιο, φωτόνιο
- **Γλωσσολογία**
- **-ημα** ‘μονάδα του αφηρημένου επιπέδου της γλώσσας’: φώνημα, μόρφημα, λέξημα.

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- **3.3 Κανόνες Κατασκευής Όρων**
- Δανεισμός πολύ σημαντικός:
  - A) είναι δυναμικός
  - B) βαθιά επίδραση της ΑΕ
- Οι όροι αυτοί έχουν λόγιο χαρακτήρα και ονομάζονται **νεοκλασικά σύνθετα**

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- Η γαλλική δανείζεται τα: *ἐπένθεσις* > *épenhèse* και, επειδή δανείζεται το πρόθημα *ἐπι-*, κατασκευάζει τα: *ἐρίγένεσε* > ΝΕ *επιγένεση*, *ἐρίζοοτιε* > *επιζωοτία*.
- **Σύνθετα:** δανείζεται τα *γεωγραφία* > *géographie*, *κοσμογραφία* > *cosmographie*, και κατασκευάζει από τις λέξεις *φῶς*, *γραφῆ* το *photographie* > ΝΕ *φωτογραφία*, από τα *τύπος*, *γραφῆ* το *typographie* > ΝΕ *τυπογραφία*.
- Δανείζεται τα *αιτιολογία* > *étiologie*, *γενεαλογία* > *généalogie*, και κατασκευάζει τον όρο *technologie* > ΝΕ *τεχνολογία*.
- Τα συνθετικά διατηρούν την ΑΕ **σειρά όρων**
και το **συνθετικό φωνήεν -ο-**.

3. Επίδραση της ΑΕ στο σύστημα των ευρωπαϊκών γλωσσών

- Η επίδραση αυτή αφορά και τις δομές κατασκευής **πολυλεκτικών συνθέτων** με τη μορφή
- **Επίθετο+Ουσιαστικό** σύμφωνα με τους συντακτικούς και μορφολογικούς κανόνες της ΑΕ, π.χ. electronic mail/ e-mail, gravitational field 'βαρυτικό πεδίο'.
- **Ουσιαστικό+ουσιαστικό σε γενική**
αγγλική: ουσιαστικό+ουσιαστικό (NN)
γαλλική: ουσιαστικό+πρόθεση+ουσιαστικό (N de N)
- Οι Ευρωπαίοι έχουν ανεξάντλητες δυνατότητες κατασκευής όρων: για μονολεκτικούς και πολυλεκτικούς όρους εφαρμόζεται ο **αναλογικός κανόνας**:
γλώσσα πηγή = ΑΕ
γλώσσα στόχος = μια ευρωπαϊκή γλώσσα.

4. Γιατί η ΑΕ;

- **A) Γλωσσικοί λόγοι**
- Η ελληνική: πλούσιο λεξιλόγιο, γιατί την καλλιέργησαν εντατικά οι ομιλητές της σε όλες τις πτυχές της (επιστήμες, τέχνες κτλ.). Την εποχή της Αναγέννησης και τους επόμενους αιώνες η ΑΕ ήταν πιο πλούσια σε σχέση με τις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες.
- **Όμως σήμερα δεν είναι η μόνη πλούσια γλώσσα.**
- Η ελληνική: πολλές δυνατότητες κατασκευής λέξεων μέσω της παραγωγής και της σύνθεσης, δηλ. διαδικασιών που της επιτρέπουν να συνενώνει στοιχεία σε ένα νέο σύνολο.
- Επιπλέον διαθέτει πολλά τέτοια στοιχεία, πάνω από 100 βασικά δομικά στοιχεία. Π.χ. *άντι-*, *μετα-*, *-ικός*, *-ινός*.
- **Όμως η ελληνική δεν είναι η μόνη γλώσσα στον κόσμο που διαθέτει τέτοια στοιχεία.**

4. Γιατί η ΑΕ;

- Οι ευρωπαϊοί λόγιοι επί αιώνες χρησιμοποιούσαν μεταξύ τους την ΑΕ και τη λατινική ως γλώσσες συνεννόησης στο επιστημονικό επίπεδο. **Σήμερα δεν είναι γλώσσα συνεννόησης.**
- Οι όροι των κλασικών γλωσσών ανήκουν στο **λεξιλόγιο περιωπής** των ευρωπαϊκών γλωσσών.

4. Γιατί η ΑΕ;

- **B) Εξωγλωσσικοί λόγοι**
- Η ελληνική μιλήθηκε από ανθρώπους που διερεύνησαν τον κόσμο που τους περιέβαλλε αλλά και τον άνθρωπο, το σώμα και την ψυχή του, προσπαθώντας όχι μόνο να **παρατηρήσουν συστηματικά** και να **περιγράψουν** αλλά και να **ερμηνεύσουν** τα φαινόμενα, την **ουσία** και τη **δομή** των πραγμάτων, αφήνοντας κατά μέρος παλαιές δοξασίες και θρύλους.
- Προσπάθησαν να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τον κόσμο με **επιστημονικό τρόπο** ερευνώντας την αλήθεια και με αναγωγή από το συγκεκριμένο και πολυποίκιλο στο **αφηρημένο και γενικευτικό, στο πρότυπο/μοντέλο.**

4. Γιατί η ΑΕ;

- Έτσι χρειάστηκε να εφεύρουν **έννοιες** που να ανταποκρίνονται στις επιστημονικές αναζητήσεις τους: Ιπποκράτης (ο όρκος του Ιπποκράτη), Ηρόδοτος, Πλάτωνας, Αριστοτέλης, οι 7 σοφοί, οι 3 τραγικοί, Γαληνός, Σωκράτης, Αριστοφάνης, Δημόκριτος, Δημοσθένης, Ισοκράτης, Θουκυδίδης, Θεόφραστος, Αρχιμήδης και πολλοί άλλοι.
- Ο Παστέρ είχε πει: «Στο πεδίο της παρατηρήσεως, η τύχη ευνοεί μόνο τον προετοιμασμένο νου», δηλ. οι πρόγονοί μας δεν ανακάλυψαν από τύχη όσα ανακάλυψαν, αλλά ύστερα από προσεκτική παρατήρηση, πειράματα, συνεχή ενασχόληση και όξυνση της αφηρημένης σκέψης.

4. Γιατί η ΑΕ;

- **ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ**
καθ. Θεοδόσης Τάσιος ΕΜΑΕΤ
http://kotsanas.gr/gr/index_ekthemata.html
- Thomas Alexander Szlezák, *Τι οφείλει η Ευρώπη στους Έλληνες. Η θεμελίωση του πολιτισμού της Ευρώπης στην ελληνική αρχαιότητα*, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών / Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας 2012, 419 σελ.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Όμως δεν περιορίστηκαν στην Επιστήμη.
- Ερεύνησαν και την **ψυχή** του ανθρώπου με **ανθρωπιστικό/οικουμενικό πνεύμα**.
- Ερεύνησαν και τη συμπεριφορά του ανθρώπου στο πλαίσιο της **κοινωνίας των πολιτών**.
- Έτσι χρειάστηκε να εφεύρουν **έννοιες**: **ελευθερία, ισότητα, ισονομία, δημοκρατία, δικαιοσύνη, αγαθό, αρετή**

4. Γιατί η ΑΕ;

- Αποτέλεσμα: κατασκευή νέων λέξεων και όρων για να κατονομαστούν οι νέες έννοιες.
- Η Ελλάδα έδωσε στην Ευρώπη και στον κόσμο:
- το αλφάβητο
- τη θεμελίωση όλων σχεδόν των επιστημών και κατ' επέκταση του ευρωπαϊκού πολιτισμού
- την ανθρωπιστική στάση

4. Γιατί η ΑΕ;

- Από την Αναγέννηση ιδίως τέθηκαν οι πνευματικές βάσεις της Ευρώπης.
- Ο ελληνικός πολιτισμός έγινε και πάλι η κινητήρια δύναμη στην εξέλιξη της Ευρώπης.

4. Γιατί η ΑΕ;

- **Αποτέλεσμα:** η γλωσσική συμβολή της ελληνικής γλώσσας στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών γλωσσών μέσω της κλασικής ελληνορωμαϊκής παιδείας, π.χ. académie, lycée, bibliothèque, type, centre, harmonie, kosmos, logos.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Η ΑΕ δάνεισε όρους, σχηματιστικά στοιχεία, προθήματα, επιθήματα
- Η ΑΕ δάνεισε το **πρότυπο**: η ορολογία και των νεώτερων επιστημών βασίστηκε στο ΑΕ πρότυπο
- Βιολογία: mitochondrion, streptomycete
- Βιοχημεία: heparin, kinase, oestrogen
- Χημεία: isotope, lipid
- Οικολογία: biotope, xeric
- Οικονομικά: econometrics, monopsony
- Γενετική: Genetics, telomere
- Φυσική στοιχειωδών σωματιδίων: meson, photon, proton, lepton
- Ψυχολογία-Ψυχανάλυση: Psychology-Psychoanalysis, arachnophobia, autism, cyclothymia, psychedelic, schizophrenia

4. Γιατί η ΑΕ;

- Σε πολλά κοινοτικά προγράμματα αλλά και μεγάλους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και συστήματα έχουν δοθεί ελληνικά ονόματα: SOCRATES, Eureka, Phare, Arion, Icone, Pluton κ.ά.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Επίδραση του **Χριστιανισμού** (η ελληνική γλώσσα των ευαγγελίων). Η ελληνική μέσω του Χριστιανισμού επηρέασε και πάλι τις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες, λ.χ. με παροιμιακές ρήσεις των ευαγγελίων.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Κατασκευάστηκε, ως αποτέλεσμα της εννοιολογικής έκρηξης, ένα απόθεμα όρων απαραίτητων σε όλες τις επιστήμες (**ακαδημαϊκό λεξιλόγιο**):
- μέθοδος, θεωρία, πρόβλημα, υπόθεσις, σύστημα, γένος, είδος, τάξις, χαρακτήρ, κέντρον, περιφέρεια, ἀναλύω 'διαλύω στα συστατικά του', συνθέτω < συντίθημι/συντίθεμαι, ἀνάλυσις, σύνθεσις, φαινόμενον, κρίσις, δίλημμα, ἑρμηνευτική, κατηγορία, κριτήριο, γράφω, μετρῶ.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Οι Ευρωπαίοι δανείστηκαν τα εργαλεία της σκέψης που εφεύραν οι Έλληνες. Έτσι γεννήθηκε η μετρολογία και οι ονομασίες **οργάνων μέτρησης:**
- *ανεμόμετρο, βαρόμετρο, δυναμόμετρο, θερμόμετρο, μανόμετρο, ποτόμετρο, ταξίμετρο, χρονόμετρο, αλλά και οι ονομασίες των*
- **οργάνων παρατήρησης:** *μικροσκόπιο, περισκόπιο, στηθοσκόπιο, τηλεσκόπιο.*

4. Γιατί η ΑΕ;

- Κατηγορίες ταξινόμησης
- στοιχείο που βοηθά στην ταξινόμηση σε κεντρικές και περιφερειακές κατηγορίες:
-ειδ(ής) < είδος: συνδέεται σημασιολογικά με την έννοια ΒΛΕΠΩ
(αοριστικό θέμα είδ(ον) που χρησιμεύει ως αόριστος του ὄραω).

4. Γιατί η ΑΕ;

- *Εἶδος*: ό,τι εμπίπτει στην όραση, στη μορφή ή στο σχήμα με το οποίο κάτι είναι ορατό, φαίνεται.
- έκφραση εν είδει+γενική
(ομοιαστική σημασία)

4. Γιατί η ΑΕ;

- Η λ. *εἶδος* κατασκευάζει επίθετα με τη σημασία ‘που μοιάζει ως προς τη μορφή, το σχήμα, τη σύσταση’.
- μεταφορά από το ΒΛΕΠΩ του πραγματικού κόσμου, που είναι πιο προσιτός και τον αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας, στο ΕΚΤΙΜΩ ‘εκτιμώ ότι κάτι μοιάζει με κάτι άλλο’, για να αναφερθούμε στον κόσμο της σκέψης, που είναι λιγότερο προσιτός.
- Ηρόδοτος, Αριστοτέλης: *ἄνθρωποιδῆς τύπος, θεός, πίθηκος, ἄνθρωποιδές θηρίον* ‘που μοιάζει με άνθρωπο ως προς τη μορφή, το σχήμα’.
- *Ἀνθρωποιδής*: ‘που εκτιμώ με βάση εξωτερικά γνωρίσματα που αντιλαμβάνομαι μέσω της όρασης ότι μοιάζει με άνθρωπο’.

4. Γιατί η ΑΕ;

ανθρωποειδές: έχουμε δύο σύνολα, άνθρωπος – μη άνθρωπος και ανάμεσά τους το *-ειδ(ής)*.

Έτσι δημιουργείται ένα **υπερσύνολο** με κάποια ανομοιογένεια ως προς τις οντότητες που περιλαμβάνει. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει ταύτιση των δύο εννοιών, δηλ. άνθρωπος και ανθρωποειδής, αλλά δημιουργία ενός ευρύτερου συνόλου που περιλαμβάνει έννοιες μη ομοιογενείς, που συνδέονται ωστόσο μεταξύ τους με σχέσεις χαλαρής ταύτισης.

4. Γιατί η ΑΕ;

- Δημιουργείται **ευρύτερη επιστημονική κατηγορία**, η οποία δεν περιορίζεται στο να περιλαμβάνει μόνο το πρότυπο της κατηγορίας π.χ. άνθρωπος, τέτανος αλλά περιλαμβάνει και οντότητες που φέρουν ορισμένα μόνο από τα χαρακτηριστικά του προτύπου, π.χ. *τετανοειδής σπασμός* ‘σπασμός που μοιάζει με το χαρακτηριστικό σπασμό του τετάνου’.
- Δεν λαμβάνονται υπόψη οι εσωτερικές διαβαθμίσεις της κατηγορίας του προτύπου και αυτό είναι το έργο με το οποίο επιφορτίζεται το *-ειδ(ής)*.

4. Γιατί η ΑΕ;

- **-ειδ(ής)**: προϊόν δανεισμού των δυτικοευρωπαϊκών γλωσσών από την ΑΕ σε πολλά επιστημονικά λεξιλόγια (ιατρική, βιολογία, χημεία, φυσική, γεωμετρία, ζωολογία, βοτανική, ορυκτολογία, ψυχολογία, ανθρωπολογία, βιοχημεία): -ειδ(ής) > -oïd(e)/-oïdal:
- γεωειδής 'geoid',
- ελικοειδής 'helicoïdal' (γαλλ.),
- ελλειψοειδής 'ellipsoidal/ellipsoid',
- ημιτονοειδής 'sinusoidal',
- καρδιοειδής 'cardioid',
- παραβολοειδής 'paraboloid/paraboloidal',
- σιγμοειδής 'sigmoïde',
- σωληνοειδής 'solenoid',
- τραπεζοειδής 'trapezoidal',
- υπερβολοειδής 'hyperboloidal'.

5. Επίλογος

- «Τα ΑΕ είναι νεκρή γλώσσα»
Δεν υπάρχουν πια φυσικοί ομιλητές της ΑΕ.
- «Τα ελληνικά είναι μια μικρή γλώσσα»
Η ΝΕ είναι γλώσσα με μικρό αριθμό ομιλητών.
- Δεν υπάρχει αξιολογική κρίση.

5. Επίλογος

- Δεν είναι αντιφατικά τα λόγια της Marianne McDonald, πρωτεργάτριας του TLG, "Η γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι απαραίτητο θεμέλιο υψηλής πολιτιστικής καλλιέργειας"
- Η ΑΕ εξακολουθεί να ζει μέσω της επιστημονικής ορολογίας
- αστείρευτη πηγή για δημιουργία νέων όρων και εμπλουτισμό του λεξιλογίου της ελληνικής αλλά και των δυτικοευρωπαϊκών γλωσσών.

5. Επίλογος

- -ειδ(ής)
- Στο ΝΕ -ειδ(ής) διατηρείται η ομοιαστική σημασία του ΑΕ
-ειδ(ής).
- Πέρασμα από τη σημασία 'βλέπω', από τον πραγματικό κόσμο, που είναι πιο προσιτός, στη σημασία 'εκτιμώ με βάση τα εξωτερικά γνωρίσματα ότι κάτι μοιάζει με κάτι άλλο', δηλ. στον κόσμο του νου, που, ως αφηρημένος, είναι λιγότερο προσιτός.
- Περνώ από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, από το σώμα και την όραση στο νου.
- Το πέρασμα αυτό το έκαναν πρώτοι οι Αρχαίοι Έλληνες.

5. Επίλογος

- -ειδ(ής) (ομοιαστική σημασία): ιδιαίτερα χρήσιμο στοιχείο στην επιστημονική ορολογία.
- Επιτρέπει τη δημιουργία ευρύτερων τάξεων, τα μέλη των οποίων μοιράζονται μόνο βασικά γνωρίσματα.
- Αντικείμενο δανεισμού από τις ευρωπαϊκές γλώσσες

5. Επίλογος

- **Θεωρητικό ενδιαφέρον**
- **Πρακτικό ενδιαφέρον:**
- αλληλοκατανόηση των επιστημόνων μέσω των διαγλωσσικών ομοτύπων (cognates)
- διδακτική της ορολογίας
- διδακτική των ευρωπαϊκών γλωσσών και του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

5. Επίλογος

- **Πρόταση**

- Διδασκαλία στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και ιδίως στον επιστημονικό κόσμο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο των στοιχείων εκείνων της ελληνικής που χρησιμοποιούνται στον ακαδημαϊκό/επιστημονικό λόγο (σημασιαστικών στοιχείων, προθημάτων και επιθημάτων αλλά και Κανόνων Κατασκευής Όρων)

- **Οφέλη**

- Οι επιστήμονες α) θα κατανοήσουν τον επιστημονικό λόγο στη Γ1 τους αλλά και σε πολλές άλλες γλώσσες,
- και β) θα είναι σε θέση να παραγάγουν επιστημονική ορολογία.
- Η ορολογία ως πολιτισμική επιλογή θα συμβάλει ουσιαστικά στην οικοδόμηση της ταυτότητας των επιστημόνων αλλά και ειδικότερα της ευρωπαϊκής επιστημονικής ταυτότητας.

Βιβλιογραφία

- Alexianu, M. & R. Curcă 2003. «Un projet nécessaire : Dictionnaire des mots grecs universels», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 4, Αθήνα, 219-223.
- Aloizou, K. 2011 «Greek loanwords in the English language», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 8, Αθήνα, 84-94.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1996α. «Η νεοελληνική σύνθεση», *Ζητήματα νεοελληνικής γλώσσας-Διδακτική προσέγγιση*, (εκδ.) Γ. Κατσιμαλή & Φ. Καβουκόπουλος, Τομέας Γλωσσολογίας Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 97-120.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1996β. «Το λεξιλόγιο της νεοελληνικής και ο ευρωπαϊκός γλωσσικός πλουραλισμός», *Η ελληνική γλώσσα στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση-Γλωσσικός πλουραλισμός και γλωσσοεθνοκεντρισμός*, Αθήνα 1996, Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, 81-88.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 1997. «Γλωσσικές διαδικασίες κατά τη δημιουργία όρων», *Ελληνική γλώσσα και ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 1, Αθήνα, 77-87.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., 2005. «Τα στοιχεία πετρο- και λιθο- στην ελληνική ορολογία», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 5, Αθήνα.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 2007. «Το μόρφημα -ειδ(ής) στη Νέα Ελληνική», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 6, Αθήνα, 19-31.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. 2009. «Ορολογία της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 7, Αθήνα, 155-164.
- Αναστασιάδη, Α. & Γαλανή, Σ. 1995. «Το επίθημα -ισμός στη νεοελληνική», *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα-Πρακτικά της 15ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, Θεσσαλονίκη 1995, 519-529.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Φλιάτουρας Α. 2003. «Το επίθημα -ωμα στην ιατρική ορολογία», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 4, Αθήνα, 74-84.
- Asher, R.E., 1994, *The Encyclopedia of Language and Linguistics*, Vol 3, Oxford, Pergamon Press.
- Βαλεοντής, Κ. 2011. «Μία έννοια – Ένας όρος – Πόσες λέξεις; Η νιλεκτικότητα των όρων», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 8, Αθήνα, 125-141.
- Βαλεοντή, Τ. 2009. «Η παραγωγική κατάληξη -ίτις/-ίτιδα στην ιατρική ορολογία», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 7, Αθήνα, 56-69.
- Benveniste, E. 1966. «Formes nouvelles de la composition nominale», *BSLP* 61, 1, Klincksieck, 82-95.
- Bouffartigue J. & Delrieu A.-M. 1981, *Trésors des racines grecques*, Paris, Belin, 1993, *Οι ελληνικές ρίζες στη γαλλική γλώσσα*, μετάφραση Α. Μόζερ, Αθήνα, Εκδόσεις Ελευθεροτυπία.
- Γαβριηλίδου, Ζ. & Ευθυμίου Α. 2001. «Το πρόθημα πολυ- στη Νέα Ελληνική», *Proceedings of the 15th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics*.
- Γιαννουλοπούλου, Γ. 2001. «Η συμβολή της αρχαίας ελληνικής και της λατινικής στη διαμόρφωση της επιστημονικής ορολογίας των ευρωπαϊκών γλωσσών: ιστορική θεώρηση», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 3, Αθήνα, 19-29.

Βιβλιογραφία

- Darmesteter, A. 1967. *Traité de la formation des mots composés dans la langue française, comparée aux autres langues romanes et au latin*, Paris, Champion.
- Καλλέργης, Μ. 2003. «Εισχώρηση επιλεγμένων ελληνογενών όρων στις δέκα επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 4, Αθήνα, 237-251.
- Κουτσουλέλου, Σ. (υπό έκδοση) «Ουσιαστικά κελύφη: η χρήση τους στις μαθητικές εκθέσεις. Διδακτική παρέμβαση», *ΜΕΓ* 34, Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ.
- Κυριαζή–Παπακωνσταντίνου, Μ. 2005. «Διαγλωσσικά ομότυπα της ελληνικής και αγγλικής ειδικής γλώσσας ηλεκτρολογίας – ηλεκτρονικής. Γλωσσοδιδακτική πρόταση», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 5, Αθήνα.
- Κωνσταντινίδης Α. 2001, *Η οικουμενική διάσταση της ελληνικής γλώσσας*, Θεσσαλονίκη.
- Nybakken, E.O. 1959. *Greek and Latin in Scientific Terminology*. The Iowa State University Press.
- Snigonska, O. & Μαλαχίτης, Α. 2011. «Σύντομη ανάλυση του σχηματισμού όρων με στοιχεία ελληνικά ή ελληνικής προέλευσης στη Ρωσική και την Ουκρανική γλώσσα», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 8, Αθήνα, 73-83.
- Συμεωνίδης, Χ. 2001. *Η ελληνική γλωσσική επίδραση στο σύστημα κύριων ονομάτων της παλαιοσλαβικής και ιδιαίτερα της βουλγαρικής*, Λευκωσία, Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών 32.

Βιβλιογραφία

- Συμεωνίδης, Χ. 2008. «Το ελληνικό πολιτισμικό λεξιλόγιο ή οι ελληνικοί διεθνισμοί των ευρωπαϊκών γλωσσών», Μόζερ Α., Μπακάκου-Ορφανού Αικ., Χαραλαμπίκης Χρ., Χειλά-Μαρκοπούλου Δ. Αθήνα, *Γλώσσης χάριν*, τόμος αφιερωμένος από τον Τομέα Γλωσσολογίας στον Καθηγητή Γεώργιο Μπαμπινιώτη, Ελληνικά Γράμματα.
- Szlezák, Th. A. 2012. *Τι οφείλει η Ευρώπη στους Έλληνες. Η θεμελίωση του πολιτισμού της Ευρώπης στην ελληνική αρχαιότητα*, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών / Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας, 419 σελ.
- Tchkoidze, E. 2011. «Οι ελληνικές λέξεις ως μέσο διεθνοποίησης εννοιών», *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 8, Αθήνα, 392-400.
- Τοπάλης, Ε. & Βαλεοντής, Κ. 2011. «Αγγλικά δίλεκτα του τύπου Noun – Noun στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 της βασικής ορολογίας πληροφορικής και τα ελληνικά ισοδύναμά τους στο Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1» *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, ΕΛΕΤΟ 8, Αθήνα, 106-124.
- Topalis, E. & Valeontis, K. English dilects of type Noun – Noun in the International Standard ISO/IEC 2382-1:1993 on information technology fundamental terminology and their Greek equivalents in the Hellenic Standard ELOT 996-1.

Σας ευχαριστώ

Many thanks

Merci